

LESLIE CONNOR

VIŠIEMS STOT – EĪNA GARBUSĪS
PERIS T. KUKAS

Versta iš:
Leslie Connor
ALL RISE FOR THE
HONORABLE PERRY T. COOK
Katherine Tegen Books, New York,
2016

Bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos integralios
bibliotekų informacinės sistemos (LIBIS) portale ibiblioteka.lt

© Tekstas, Leslie Connor, 2016

© Viršelio iliustracija ir priešlapiai, Ieva Zalepugaitė, 2021

Katherine Tegen Books yra registruotas *HarperCollins Publishers*
leidybos ženklas.

Pirmą kartą 2016 metais anglų kalba JAV pavadinimu
All Rise for the Honorable Perry T. Cook išleido *Katherine Tegen*
Books, Jungtinės Amerikos Valstijos.

www.harpercollinschildrens.com

Lietuvių kalba išleista susitarus su *HarperCollins Children's*
Books, *HarperCollins Publishers* padaliniu, Niujorkas, Jungtinės
Amerikos Valstijos.

Visos teisės saugomos.

© Vertimas į lietuvių kalbą, Miglė Šaltytė, 2020

© Leidykla „Nieko rimto“, 2022

ISBN 978-609-441-840-2

LESLIE CONNOR

VISIEMS STOT – EINA GARBUSIS
PERIS T. KUKAS

Iš anglų kalbos vertė Miglė Šaltytė

Vilnius
2022

Manajai Tody šeimai

*Net ir tamsią praeitį turintys žmonės nekaltybės
akivaizdoje gali atskleisti švelnesnę savo sielos pusę.*

Kate West

MAŽUTĖLIS SIURPRIZAS, NEBRASKA

Didysis Edis vėl ruošiasi pasakoti tą istoriją. Jis visada priima naujokus. Pasisodina, papasakoja, kur jie atvyko, ir stengiasi kuo greičiau juos perprasti. Priimti naujokus – vienas iš jo darbų Mėlynosios upės centre, viename didžiausių pastatų mažutėliame Siurprizo miestelyje Nebraskos valstijoje.

– Tu vietinis? – klausia jis.

Naujasis rezidentas papurto galvą – ne. Pastato padėklą su pietumis kitoje stalo pusėje. Beveik visi atsako, kad ne, nes Siurprizas labai toli nuo daugumos miestų.

– Žinai, kodėl miestelis vadinasi Siurprizas? – klausia Didysis Edis. – Nes šitam Nebraskos užkampyje stebėtinai daug prisninga. Bet siurprizas – tai ne sniegas. Ką randi, kai sniegas nutirpsta, – va kur siurprizas. Taigi. Randi, ko net nežinojai praradęs. Aišku, turiu omeny – laisvėje. O čia – na, dauguma prarasti nebeturim ko. Kartais taip atrodo.

Ir nusijuokia. Garsas toks, tarsi kas būtų papūtęs lūpinę armonikėlę. Tada užsikosėja. Prireikia akimirką atsikvėpti, kol vėl įstengia kalbėti.

– Bet ateina pavasaris ir laisvėje žmonės randa visokiausių daiktų. Beisbolo kamuoliukų ir šunų kaulų. Į purvą ir žolę įmintas mėgstamiausias daržo pirštines. Gal net raktus. O raktus turėti čia norim visi. Ar ne, Peri?

Ir duoda man tokį niuksą, kad vos neapsipilu pienu.

Naujasis rezas (taip vadinaime rezidentus) klausosi gana mandagiai. Kažin kiek jis čia bus. Gal neilgai. Priklauso nuo to, ką padarė. Priklauso nuo to, kas buvo nuspręsta. Kartais ką nors nugirstu. Kartais rezai patys pasipasakoja. Bet aš niekada neklausiu.

Didysis Edis tęsia:

– Pro šituos langus pamatysi tiek sniego, kad pamirši, kokios spalvos žolė.

Paskui jis visada padaro pauzę.

– Aišku, nebent tu čia tik popietukui.

Popietukui reiškia – neilgam.

Didysis Edis trumpam nutyla – žiūri, ar rezas nori kalbėti. Gal papasakos jam apie nuosprendį. Kartais žmonės papasakoja. Kartais ne.

Vyrukas nuleidžia galvą, tarsi kalbėdamasis su kalakutienos ir paprikų troškiniu, stovinčiu ant padėklo.

– Gavau aštuonis mėnesius, – taria jis. Nesako, už ką. Ir visą laiką akies krašteliu žvilgčioja į mane. Didysis Edis paploja man per petį ir pareiškia:

– Čia Peris. Peris T. Kukas.

Ištiesiu ranką. Vyrukas laukia. Žvilgteli į dešinę, kur stovi prižiūrėtojai. Žino, kad jį stebi, bet nežino, kas leidžiama. Taisyklėse numatyta, kad fizinis kontaktas turi būti ribojamas.

– Paspausti ranką galima, – pasakau jam. – Tik trumpai.

– Periu gali pasitikėti, – nuramina Didysis Edis. – Jis viską žino.

Ištiesiu ranką arčiau naujoko. Paskutinė galimybė. Galų gale jis ją spusteli.

– Vendelas, – taria. Nežinau, ar tai jo vardas, ar pavardė, ar pravardė. Mama turi taisyklę – suaugusiuosius galiu vadinti taip, kaip tik jie nori, bet pradžioje turiu pridėti *pone*, *ponia* arba *panele*. O dėl Didžiojo Edžio – na, aš tiesiog pridėjau *didysis* ir kažkodėl niekas man niekad nesakė, kad reikėtų į jį kreiptis kitaip. Tai buvo labai seniai. Jis – vienintelis rezas, kuris čia buvo ilgiau už mane ir mamą.

– Ką čia daro vaikas ne lankymo valandom? – klausia naujokas.

– Vadinu jį Ryto spinduliuku, – atsako Edis (ilga istorija, kodėl). – Peris pasirūpina, kad visi laiku atsikeltume.

– Vaikis čia bus ryte?

Ponas Vendelas atrodo sutrikęs. Naujokai visada sutrinka, kol supranta, kad aš irgi gyvenu čia, Nebraskos valstijoje, mažyčiame Siurprizo miestelyje, Mėlynosios upės pataisos namuose.

Virtuvėje išgirstame Egimoną, kraunantį ant padėklų pastutines vakaro porcijas. Jis įsitikinęs, kad maistas nusipelno eilių. Šįvakar šūkauja:

– Griebkit troškinį po vieną, užsigerkite su pienu, gausit duonos dar kriaukšlelį arba ryžių po indelį!

Pasirodo mama su padėklu rankose.

– Peri, greičiau mauk pieną, drauguži.

Ji kalba nekantriai, be to, matau, kad nesuvalgė pusės vakarienės. Keista, nes paprastai maisto ji neišmeta, o kalakutienos

troškinys visai neblogas. Suimu pieno pakelį ir taip greitai susiverčiu, kad net suskausta gerklę. Taip elgtis nemandagu. Bet šįvakar mamai reikia skubėti. Matau, kad kažkas ne taip, todėl nenoriu dar labiau jos erzinti. Didysis Edis irgi nenori. Papplekšnoja man per nugarą ir taria:

– Šaunuolis, Peri.

Šiandien viršininkė Doherti pasikvietė mamą pasikalbėti. Nežinau, apie ką jos kalbėjosi, bet paskui mama atrodė nervinga. Šiandien viena tų keistų dienų, kai visi žino, kad kažkas nutiko. Visi, išskyrus mane.

– Prieš užrakinant duris noriu dar kartą peržvelgti vidurinės mokyklos planą, – pareiškia mama. Žvilgteli į laikrodį. Žvilgteliu ir aš. Mėlynosios upės centre reikia atidžiai sekti laiką. Lygiai 21 valandą turėsiu būti savo miegamajame šalia viršininkės kabineto, viršutiniame rytų sparne.

O mama turės būti savo kambaryje, kameroje C bloke.

2 LAIKAS KELTIS

6.23. Prieinu arčiau ir prikišu lūpas prie viešosios informavimo sistemos mikrofono. Visada pradedu tyliai. Manęs pažadinti kasdien ateina viršininkė Doherti, o ji žadina švelniai. Dėl to ir aš su Mėlynosios upės rezidentais noriu elgtis švelniai.

– Labas rytas, – pratariau lėtu, žemu balsu. – Čia Perio pranešimas auštant. Šiandien antradienis, rugsėjo šeštoji. Jei svarstote, kam šiandien apskritai keltis, galiu pasakyti, kad ne dėl gero oro. „Oi oi, rodos, lietus kaupiasi.“ Tai – šios dienos citata. Beje, ji – iš Kristoferio Robino, o jei nežinote, kas jis toks, galbūt laikas pradėti daugiau skaityti. Tarp ketvirtos ir penktos valandos atvažiuos Mėlynasis knygų autobusiukas, o Ponia Bukmiuler į Laisvalaikio skaitinių biblioteką atneš naujų knygų – nepamirškite, kad galite pateikti jai pageidavimų.

Žvilgteliu į viršininkę Doherti. Ji nusišypso ir toliau sklaido šūsnį dokumentų. Ji džiaugiasi, kad bandau rezidentus sudominti literatūra. Virš darbo stalo kabantis laikrodis rodo šešias valandas dvidešimt šešias minutes. Vėl palinkstu prie mikrofono.

– Štai kokios naujienos iš laisvės: šiandien Batlerio apygardoje atidaromos mokyklos. Tai reiškia, kad nebūsiu visą dieną. Per daug manęs nepasiilkite. O geros žinios tokios: valgykloje iš skrudintuvės šoka vafliai. Keptuvėje čirška pusryčiai. Net bus

stiklainiukas vaisių kokteilio. Gėrimus kaip visada galite pasirinkti patys. Nepamirškite, kad Mėlynosios upės centre nėra peilių, tad pasiruoškite tiek laiko, kiek būsite su mumis, naudotis šakutšaukščiais.

Atsitraukiu nuo mikrofono ir šnipšteliu viršininkei Doherti:

– Pasakiau, kad žinotų naujokas, ponas Vendelas.

– Neabejoju, kad iškart pasijus kaip namie, – atsako ji. Ir neatsisukdama parodo pirštu į laikrodį. Bet to daryti nereikia. Ji tokia punktuoli, kad beveik galima išgirsti, kaip pati tiks.

Šešios valandos dvidešimt devynios su puse. Laikas kalbėti garsiau. Sugriebiu mikrofoną viena ranka, tarsi ruoščiausi pilotuoti lėktuvą.

– Geeeerai, Mėlynosios upės rezidentai! Jei dar neatsikėlėte, laikas keltis!

Pabaiga turi būti dramatiška. Kasdien užbaigiu taip pat. Giliai įkvepiu ir ištęsiu:

– Visieeeeems stot!

Išjungiu mikrofoną ir nuskubu prie durų. Iškišu galvą į koridorių ir klausausi, kaip vyksta rytinis paleidimas. Šešios trisdešimt. Spynos atsirakina. Klakteli ir atsiveria durys. Pasigirsta nuleidžiami tualetai, o rezidentai žiovauja, kol visiškai prasibudina.

Iš A bloko, kur įrengtos vyrų kameros, ateina prižiūrėtojas Džo.

– Labas rytas, PliDžo.

Taip jį vadinti pradėjau, kai buvau mažas (kai mokiausi kalbėti, man vis užkliūdavo R raidė, tad vadinau jį *pliziūlėtoju*, o save vadinau *Peliiu*).

– Kaip sekasi? – klausiu. Bet iš tikrųjų atsakymo išgirsti nenoriu, bent ne dabar, ir PliDžo puikiai supranta.

– Kaip sekasi? – lėtai pakartoja. – Na, leisk pagalvoti...

Įsikandu į lūpą ir laikiu. Jis taip elgiasi tyčia.

– Sekasi neblogai. Bet man įdomu, ką tau vakar davė vakarienės. Ar tik ne buritų? Nes...

Jis nutyla ir susiima už nosies. Pavėduoja ranka orą.

– Ryte kažkas kaip reikiant driokstelėjo.

– Kalakutienos troškinio, – atsakau. – Su pupelėmis.

Ir, kol jis nepradėjo apie tai kalbėti, primenu, ko laikiu.

– Ei, PliDžo, šiandien pirma diena mokykloje.

– Ak taip! – atsako jis. – Dėl to apsiavei naujus sportbačius, ar ne?

Žvilgteliu sau į kojas.

– Ar galiu eiti? – klausiu.

– Į mokyklą?

– PliDžo!

Jis žino, ko noriu. Aš jau nusigręžęs į C bloką. Pasilenkiu prie žemės kaip bėgikas starto pozicijoje. Bet turiu laukti, kol jis duos leidimą. Tokios taisyklės.

– PliDžo. Prašuuuu!

– Peri? – taria jis.

– Ką?

– Ko dar lauki?

Bet aš jau nebelaukiu. Kaip žaibas leidžiuosi koridoriumi į patį C bloko galą – prie mamos kambario.

Tačiau dabar atsirado trikdžių. Viršininkė girdėjo gaudų, kad kažkas ne taip. Bet kol kas neatskleidė jokių smulkmenų.

Neprarask vilties, – pamanė Džesika.

Valydamasi dantis atidarė duris. Prižiūrėtojas Džo Periui at-eiti paprastai leisdavo iškart po įsakymo keltis. Jos berniukas atbėgs, o bėga jis greitai – ir kuo toliau, tuo greičiau.

Ji kalėjo minimalios saugos kalėjime, todėl gyveno ne už grotų, o siaurame, bendrąbutį primenančiame kambaryje. Ne senamadiškame kalėjime kaip tie, kuriuos rodo per televizorių vakaro filmuose. Mėlynosios upės centras priminė bendrąbutį – kai kuriose bendrose erdvėse buvo galima pamatyti dienos šviesą, o sienų spalva irgi nebuvo labai bjauri. Tokios buvo šviesiosios šios įstaigos pusės, kurias ji nuolat sau primindavo. Ji sėdėjo kalėjime. To negalėjo paneigti. Tačiau ją išsiuntė į pataisos namus Siurprizo miestelyje – nors viena nedidelė pergalė svaiginančioje košmariškų nelaimių virtinėje.

Čia praleisti metai buvo pakenčiami, nes beveik visus praleido su savo berniuku. Tokie susitarimai kitur buvo negirdėti. Jai labai pasisekė. Tačiau vis tiek nekantriai laukė, kada galės jį iš čia išsivežti ir pradėti naują gyvenimą kitoje pusėje, kur tiek jos, tiek Perio laikas priklausys tik jiems patiems.

Džesika išspjovė dantų pastą į keptuvės dydžio kriauklę šalia tualetu. Atsukusi čiaupą nusiplovė rankas ir greitai susirišo plaukus į aukštą uodegą. Tada dar kartą patikrino lovą, nors paklodes jau buvo išlyginusi ir įtempusi lyg batutą. Kambarį be įspėjimo galėdavo patikrinti bet kurią dieną, o labiausiai

TURINYS

1. MAŽUTĖLIS SIURPRIZAS, NEBRASKA...7
2. LAIKAS KELTIS...11
3. DŽESIKA...14
4. SVEIKI ATVYKĘ...19
5. ISTORIJA APIE SIURPRIZĄ...22
6. KORTELĖ...24
7. PIRMOJI MYLIA LAIKUI...30
8. ŠUOLIAI...33
9. DŽESIKA...39
10. SĖDINT ŠALIA ŽIRKLIŲ...41
11. TĖČIAI IR DUKROS ...46
12. SUSITIKIMAS SU VIRŠININKE ...50
13. IŠKELIAUJANT IŠ MĖLYNOSIOS UPĖS...52
14. NAUJA SMARVĖ...58
15. NE KAIP NAMIE...60
16. KAMBARYS, KURIAME (BEVEIK NE)MIEGOSIU...63
17. RYTAS NAUJOJE VIETOJE...66
18. VAIKŠTAU PER MIEGUS...68
19. ZOJA PAAIŠKINA...73
20. SPINTOJE...77
21. DŽESIKA...82
22. PERGALĖ MAN, PERGALĖ TAU...84
23. ISTORIJOS SKAITYKLOJE...88
24. SPŪSTIS MĖLYNOJOJE UPĖJE...95
25. ŠEŠTADIENIS KALĖJIME...99
26. ILGAS SĄRAŠAS...104
27. DŽESIKA...109
28. IŠKART PO APSILANKYMO MĖLYNOJOJE UPĖJE ...114
29. STALO ŽAIDIMAI...119
30. DUŠAS!...125
31. BIBLIOTEKOS SAVANORIAI...131
32. BATLERIO APYGARDOS DURYS...137
33. DIDŽIOJO EDŽIO ISTORIJA...142
34. PO DIDŽIOJO EDŽIO PAŠAKOJIMO...149
35. BATLERIO APYGARDOS ŠVIESUOLIAI...152
36. DŽESIKA ...160
37. BARNIAI...163
38. MĖLYNASIS KNYGŲ AUTOBUSIUKAS...168
39. VIDUJE SU ZOJA...173
40. ATGAL AUTOBUSIUKU...183
41. VAIZDO JRAŠŲ SALĖ...187
42. DVI PERGALĖS IR VIENAS PRALAIMĖJIMAS...190
43. MAMOS ISTORIJA...195
44. DŽESIKA...202
45. NUGIRSTAS POKALBIS...204
46. SAŠONOS LIUIS ISTORIJA...208
47. AUDRA...213
48. SIENA...218
49. DŽESIKA...223
50. KĄ GIEDA STRAZDAS...225
51. KLAUSIMAS VANLYRUI...229
52. BRAJANAS...234
53. NETIKĖTAS SUSITIKIMAS...241
54. VIENAS VANLYRO KABINETE...245
55. VERČIANT IR FOTOGRAFUOJANT...251
56. KUR VIENAS KELIAS SUTINKA KITĄ...257
57. POKALBIS SU PONU KRENSKIU...259
58. PRAŠYMAS ZOJOS MAMAI...266
59. KĄ PASAKO PONAS KRENSKIS...269
60. PROJEKTO PABAIGA...273
61. MYLIOS BĖGIMAS...278
62. VIETA NETOLI LINKOLNO...284
63. LIŪDNAI PAGARSĖJUSI SANKRYŽA ...291
64. BOSKO VILKIKAI...295
65. LAIKO MATUOTOJAS...301
66. DŽESIKA...303
67. VOKAS...305
68. VISA TIESA...308
69. DŽESIKA...318
70. KLAUSIMAS VANLYRUI ...320
71. DATA IR LAIKAS...324
72. PARYŠKINK!...327
73. POSĖDIS...329
74. KALBA TOMAS VANLYRAS ...333
75. KALBA PERIS KUKAS...338
76. KALBA VIRŠININKĖ DOHERTI...342
77. KALBA LYGTINIO PALEIDIMO KOMISIJA ...344
78. PROGA ŠVĖSTI...346
79. Į LAISVĘ...350
80. DŽESIKA...353
81. BATON LEINAS...354
82. PAMAITINTI KAIMYNO ŠUNĮ...359
83. NELAISVĖJE IR LAISVĖJE...362
- AUTORĖS ŽODIS...365
- PADĖKA...366

Peris Kukas gimė ir užaugo kalėjime. Viršininkė Doherti čia bausmę atliekančiai mamai leido pasilikti sūnų. Berniukui jau vienuolika, jis lanko mokyklą ir tikisi, kad mamą galiausiai paleis lygtinai. Tačiau naujasis apygardos prokuroras, sužinojęs apie šią situaciją, nusprendžia, kad vaikas jokiu būdu negali augti įkalinimo įstaigoje. Periuui Kukui teks pradėti gyvenimą iš naujo. Knyga skirta vaikams nuo devynerių metų, tačiau joje plėtojamos temos bus aktualios ir suaugusiems skaitytojams.

Amerikiečių rašytoją Leslie Connor vertina ir skaitytojai, ir literatūros kritikai. JAV ji susilaukė ne vieno apdovanojimo, jos knygos rekomenduojamos mokyklose ir bibliotekose. Autorė iš pradžių labiausiai domėjosi knygų iliustravimu, netgi baigė dailės studijas Konektikuto universitete, tačiau vėliau suprato, kad labiausiai jai patinka rašyti. Leslie Connor gyvena mažame namelyje Konektikuto miškuose drauge su vyru ir trimis šunimis iš prieglaudos, kuriuos labai myli. Rašytoja visą gyvenimą mėgo šunis ir niekad su jais nesiskiria.

Redaktorė Giedrė Kmitienė
Korektorė Erika Merkytė-Švarcienė
Maketavo Miglė Dilytė
Tiražas 2000 egz.
Išleido leidykla „Nieko rimto“
Dūmų g. 3A, LT-11119 Vilnius
www.niekorimto.lt
Spausdino UAB „Scandbook“
Gamyklos g. 23, LT-96155 Gargždai

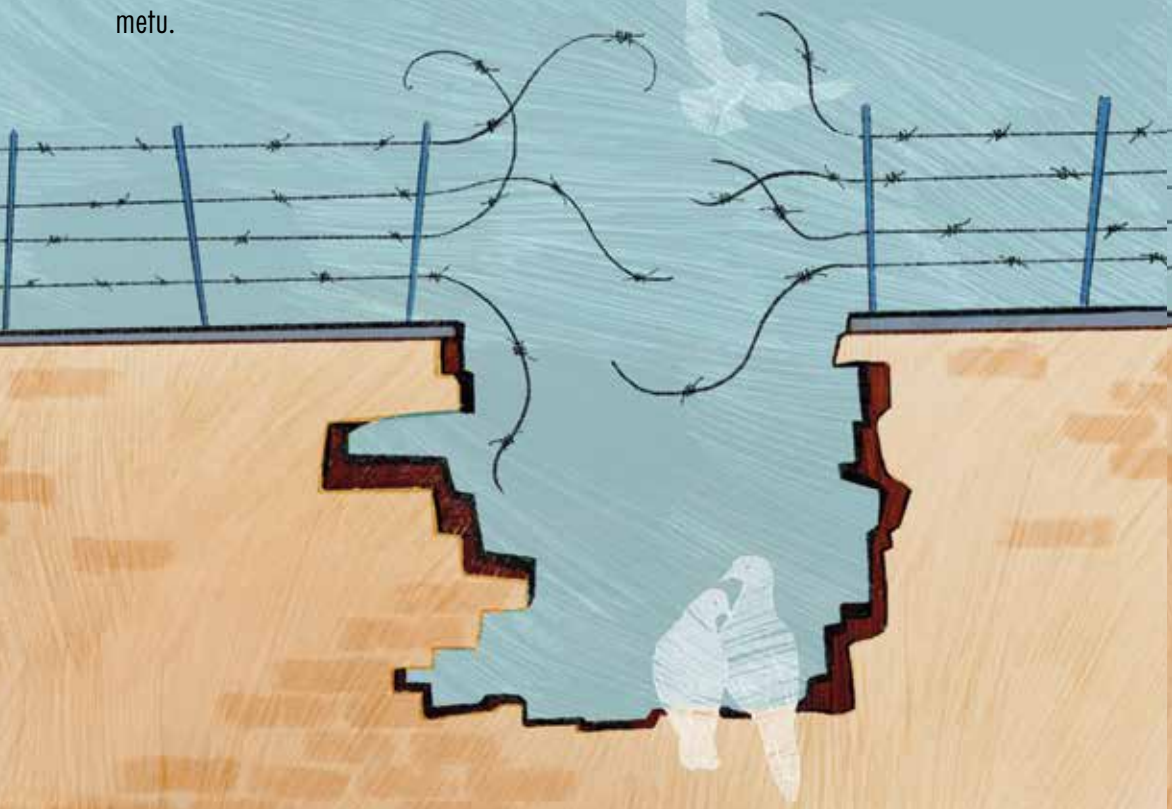

Periui Kukui vienuolika ir jis gyvena... kalėjime. Tačiau pats Peris, žinoma, niekuo nenusikalto. Mėlynosios upės centre baismę atlieka jo mama.

Pasikeitus įkalinimo vietos tvarkai paaiškėja, kad Peris nebegalės čia daugiau likti. Jam teks išeiti į laisvę ir pradėti viską iš naujo – kitoje šeimoje ir be mamos.

Kaip gyventi visiems įprastą gyvenimą, jei nieko panašaus į tai iki šiol nepatyrėi?

Tai įaudinantis pasakojimas apie gebėjimą mylėti, atleisti ir rasti viltį net sunkiausiu metu.

www.niekorimto.lt

Užsuk, net jei tu ir ne vaikas

ISBN 978-609-441-840-2

9 786094 418402